

فارسی دهم ماندگار

از مجموعه مرشد

شهنام دادگستر

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه برنگذرد

دانش‌آموزان گرامی

ورود شما را به دوره‌ی دوم متوسطه تبریک می‌گوییم. این دوره، شما را برای زندگی و کار در جامعه و تحصیل در دوره‌های بالاتر آماده می‌کند. اگر بگوییم آینده‌ی شغلی شما بستگی به موفقیت تحصیلی شما در این دوره‌ی سه‌ساله دارد، اغراق نکرده‌ایم. شما برای موفقیت در این دوره باید تلاش کنید و از مشاوران و معلمان و کتاب‌های مناسب برخوردار شوید.

ما در انتشارات مبتکران، بسیار خرسندیم که کتاب‌های فارسی ماندگار را در اختیار شما قرار می‌دهیم. این کتاب‌ها که از مجموعه کتاب‌های «مرشد» به حساب می‌آیند، موفقیت تحصیلی شما را تضمین می‌کنند. این مجموعه، برای دانش‌آموزانی به رشته‌ی تحریر در آمده است که مایلند در بهترین دانشگاه‌های کشور تحصیل کنند. کتاب «فارسی دهم ماندگار» شما را برای شرکت در امتحانات و آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها آماده می‌کند.

مؤلف «فارسی دهم ماندگار»، بانک سؤال کاملی را در اختیار شما قرار می‌دهد که شامل پرسش‌های چهارگزینه‌ای کنکور و پرسش‌های تألیفی است. این پرسش‌ها براساس درس‌ها و فصل‌های کتاب درسی طبقه‌بندی شده‌اند.

حدود سی صد تست از کنکورهای سراسری سال‌های اخیر در سه بخش مستقل: زبان فارسی، آرایه‌های ادبی و قرابت معنایی در بخش پایانی کتاب آمده است. در این بخش مؤلف کوشیده است پرسش‌هایی فراتر از کتاب درسی انتخاب کند تا دانش‌آموزان علاقه‌مند و توانا بهره‌ی بیش‌تر ببرند و مؤلف نیز دلیلی برای ارائه‌ی پاسخ‌نامه‌ی تشریحی کامل و مفصل داشته باشد. مطالعه پاسخ‌نامه‌ی تشریحی همراه با نکته‌های کلیدی و آموزنده، موفقیت شما را تسهیل خواهد کرد.

گفتنی است به همراه این کتاب، CD صوتی نیز با صدای مؤلف گرامی کتاب در اختیار دانش‌آموزان عزیز قرار می‌گیرد تا با خوانش درست شعرها و متون کتاب درسی آشنا شوند و از ادبیات غنی کشورمان لذت ببرند.

در پایان، وظیفه‌ی خود می‌دانیم از مؤلف محترم این کتاب، استاد گرامی شهنام دادگستر و دبیر مجموعه تشکر کنیم. هم‌چنین از خانم لیلا مهرعلیپور که زحمت حروفچینی و صفحه‌آرایی کتاب را برعهده داشته است و خانم بهاره خدای (گرافیک) بسیار ممنونیم و برای همه‌ی این عزیزان آرزوی موفقیت می‌کنیم.

فهرست

۷	تحمیدیه + درس ۱: (ستایش - چشمه و سنگ - خلاصه‌ی دانش)	
۱۰	پاسخ تحمیدیه + درس ۱: (ستایش - چشمه و سنگ - خلاصه‌ی دانش)	
۱۳	درس ۲: (از آموختن ننگ مدار - خسرو)	
۱۶	پاسخ درس ۲: (از آموختن ننگ مدار - خسرو)	
۱۹	درس ۳: (سفر به بصره - گرگ و سگ)	
۲۲	پاسخ درس ۳: (سفر به بصره - گرگ و سگ)	
۲۵	جمع‌بندی فصل اول	
۳۱	پاسخ جمع‌بندی فصل اول	
۳۷	درس ۴: آزاد (ادبیات بومی ۱)	
۴۰	پاسخ درس ۴: آزاد (ادبیات بومی ۱)	
۴۳	درس ۵: (کلاس نقاشی - پیرمرد چشم ما بود)	
۴۶	پاسخ درس ۵: (کلاس نقاشی - پیرمرد چشم ما بود)	
۴۹	جمع‌بندی فصل ۲	
۵۴	پاسخ جمع‌بندی فصل ۲	
۵۹	درس ۶: (مهر و وفا - حقه‌ی راز)	
۶۲	پاسخ درس ۶: (مهر و وفا - حقه‌ی راز)	
۶۵	درس ۷: (جمال و کمال - بوی گل و ریحان‌ها)	
۶۸	پاسخ درس ۷: (جمال و کمال - بوی گل و ریحان‌ها)	
۷۱	جمع‌بندی فصل ۳	
۷۷	پاسخ جمع‌بندی فصل ۳	
۸۳	درس ۸: (در سایه‌سار نخل ولایت - دیوار عدل)	
۸۶	پاسخ درس ۸: (در سایه‌سار نخل ولایت - دیوار عدل)	
۹۱	درس ۹: (غرش شیران - باز این چه شورش است)	
۹۴	پاسخ درس ۹: (غرش شیران - باز این چه شورش است)	
۹۹	جمع‌بندی فصل ۴	
۱۰۵	پاسخ جمع‌بندی فصل ۴	

۱۱۳	درس ۱۰: (دریادلان صفشکن - یک گام فراتر)
۱۱۶	پاسخ درس ۱۰: (دریادلان صفشکن - یک گام فراتر)
۱۲۱	درس ۱۱: (خاک آزادگان - شیرزنان ایران)
۱۲۴	پاسخ درس ۱۱: (خاک آزادگان - شیرزنان ایران)
۱۲۷	جمع‌بندی فصل ۵
۱۳۳	پاسخ جمع‌بندی فصل ۵
۱۳۹	درس ۱۲: (رستم و اشکبوس)
۱۴۲	پاسخ درس ۱۲: (رستم و اشکبوس)
۱۴۷	درس ۱۳: (گرد آفرید - دلیران و مردان ایران زمین)
۱۵۰	پاسخ درس ۱۳: (گرد آفرید - دلیران و مردان ایران زمین)
۱۵۵	جمع‌بندی فصل ۶
۱۶۱	پاسخ جمع‌بندی فصل ۶
۱۶۷	درس ۱۴: (طوطی و بقال - کوزه)
۱۷۰	پاسخ درس ۱۴: (طوطی و بقال - کوزه)
۱۷۵	درس ۱۶: (خیر و شر - طراران)
۱۷۸	پاسخ درس ۱۶: (خیر و شر - طراران)
۱۸۱	جمع‌بندی فصل ۷
۱۸۷	پاسخ جمع‌بندی فصل ۷
۱۹۳	درس ۱۷: (سپیده‌دم - مزار شاعر)
۱۹۶	پاسخ درس ۱۷: (سپیده‌دم - مزار شاعر)
۱۹۹	درس ۱۸: (عظمت نگاه - بینوایان)
۲۰۲	پاسخ درس ۱۸: (عظمت نگاه - بینوایان)
۲۰۵	جمع‌بندی فصل ۸
۲۱۱	پاسخ جمع‌بندی فصل ۸
۲۱۹	پرسش‌های زبان فارسی
۲۳۵	پاسخ پرسش‌های زبان فارسی
۲۵۳	پرسش‌های آرایه‌های ادبی
۲۶۸	پاسخ پرسش‌های آرایه‌های ادبی
۲۸۹	پرسش‌های قرابت معنایی
۳۱۰	پاسخ پرسش‌های قرابت معنایی

تحمیدیه + درس ۱: (ستایش - چشمه و سنگ - خلاصه‌ی دانش)

۱. با توجه به مصرع‌ها، معنی داده شده برای همه‌ی واژه‌ها و ترکیب‌های مشخص شده، مگر گزینه‌ی درست است:
 - (۱) که پیدا کرد آدم از کفی خاک ← آشکار کرد
 - (۲) فروغ رویت، اندازی سوی خاک ← درخشش، پرتو
 - (۳) تویی رزاق هر پیدا و پنهان ← روزی دهنده
 - (۴) گل از شوق تو خندان در بهار است ← شکفته
۲. کدام اثر از سروده‌های عطار نیشابوری نیست؟
 - (۱) الهی نامه
 - (۲) تذکرةالاولیا
 - (۳) مصیبت‌نامه
 - (۴) منطق‌الطیر
۳. اگر بیت: «چو در وقت بهار آیی پدیدار
 (نوع) آن شعر چیست؟
 - (۱) غزل
 - (۲) قطعه
 - (۳) قصیده
 - (۴) مثنوی
۴. در بیت: «الهی فضل خود را یار ما کن
 ز رحمت یک نظر در کار ما کن» کدام پاسخ از لحاظ دستور زبان، نادرست است؟
 - (۱) سه جمله است
 - (۲) سه مضاف‌الیه دارد
 - (۳) سه حرف اضافه دارد
 - (۴) سه ضمیر دارد
۵. در بیت: «خداوندی که ذاتش، بی‌زوال است
 اشاره شده است؟
 - (۱) باقی بودن - غیرقابل وصف بودن
 - (۲) جاودانگی - قدیم بودن
 - (۳) ازلی بودن - علیم بودن
 - (۴) خلاق بودن - کلیم بودن
۶. در کدام مصرع، غلط املائی وجود ندارد؟
 - (۱) قلقله زن، چهره‌نما، تیزپا
 - (۲) زین نمط آن مست شده از غرور
 - (۳) می‌کند از پرتو من زنده‌گی
 - (۴) چون بدوم، سبزه در آقوش من
۷. با توجه به جاهای خالی در بیت زیر، املائی کدام زوج واژه درست است؟

«... کزان ... قدم در کشد خویشان از حادثه برتر کشد»

 - (۱) خواست، ورطه
 - (۲) خواست، ورته
 - (۳) خاست، ورطه
 - (۴) خاست، ورته
۸. کدام گزینه با سایر واژه‌ها تناسب معنایی ندارد؟
 - (۱) معرکه
 - (۲) نبرد
 - (۳) چشم‌بندی
 - (۴) سلاح
۹. در عبارت «چوپان در جواب گفت: آن چه خلاصه‌ی دانش‌هاست، یاد گرفته‌ام» معنی واژه‌ی خلاصه چیست؟
 - (۱) تفسیر
 - (۲) کوتاه شده
 - (۳) مفهوم
 - (۴) چکیده

۱۰. جمع واژه‌های «قدم» و «خصلت» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) قدوم، خصال (۲) اقدام، خصائل (۳) قدوم، خصائل (۴) اقدام، خصال

۱۱. در بیت: «در بُن این پرده‌ی نیلوفری کیست کند با چو منی، همسری» مقصود از «پرده‌ی نیلوفری» چیست؟

- (۱) دریا (۲) آسمان (۳) گلستان (۴) دشت

۱۲. در عبارت: «دانشمندی در بیابان به چوپانی رسید و به او گفت: چرا به جای تحصیل علم، چوپانی می‌کنی» چند واژه‌ی مشتق وجود دارد؟

- (۱) یک واژه (۲) دو واژه (۳) سه واژه (۴) چهار واژه

۱۳. در عبارت: «دانشمند گفت: حَقًّا که تمام علم را دریافته‌ای» حَقًّا از نظر دستوری چیست؟

- (۱) قید (۲) شبه جمله (۳) صفت (۴) مصدر

۱۴. کتاب «داستان‌های صاحب دلان» از کیست؟

- (۱) بهاءالدین خرم شاهی (۲) جمال میرصادقی (۳) محمدمهدی اشتهاردی (۴) سیدمحمد دامادی

۱۵. کدام تساوی، از نظر معنی، نادرست است؟

- (۱) گلبن = گلشن (۲) هنگامه = شور و غوغا (۳) پیرایه = زیور و زینت (۴) شِکَن = پیچ و تاب

۱۶. در بیت: «راست به مانند یکی زلزله داده تنش بر تن ساحل، یله» با توجه به جزء محذوف، فعل موجود بیانگر چه زمانی است؟

- (۱) ماضی استمراری (۲) ماضی بعید (۳) ماضی ساده (۴) ماضی التزامی

۱۷. فعل‌های موجود در بیت «چون بگشایم ز سر مو، شکن ماه ببیند رخ خود را به من» به ترتیب چه نوع مضارع هستند؟

- (۱) اخباری، التزامی (۲) التزامی، التزامی (۳) اخباری، اخباری (۴) التزامی، اخباری

۱۸. ساختمان واژه‌ی قافیه (آخرین کلمه‌ی مشخص شده) در کدام گزینه، فرق دارد؟

- (۱) ابر ز من، حامل سرمایه شد (۲) باغ ز من، صاحب پیرایه شد (۳) زو بدمد بس گوهر تابناک (۴) گل به همه رنگ و برازندگی

۱۹. کاربرد دستوری واژه‌ی «چون»، در کدام مصرع فرق دارد؟

- (۱) چون در آمد در میان غیرخدا (۲) گه به دهان بر زده کف چون صدف (۳) چون که تا اقصای هندوستان رسید (۴) چون بگشایم ز سر مو، شکن

۲۰. در بیت: «نعره برآورده، فلک کرده کر دیده سیه کرده، شده زهره در» کدام مجموعه‌ی آرایه‌های ادبی دیده می‌شود؟

- (۱) آدم نمایی، اغراق، کنایه (۲) تشبیه، حس آمیزی، جناس (۳) اغراق، ایهام، مجاز (۴) جان‌بخشی، تلمیح، استعاره

۲۱. درباره‌ی آرایه‌های بیت: «اگرچه تلخ باشد فرقت یار
 (۱) یک مورد تشبیه دارد (۲) یک مورد تضاد دارد
 در او شیرین بود امید دیدار» کدام پاسخ، درست است؟
 (۳) دو مورد حس آمیزی دارد (۴) یک مورد جناس دارد

۲۲. ترکیب «سر به گریبان بردن» کنایه از چیست؟
 (۱) اندیشیدن (۲) افسرده شدن
 (۳) شکست خوردن (۴) شرمندگی شدن

۲۳. در شعر «چشمه و سنگ» منظور شاعر از مصرع «کز همه شیرین سخنی، گوش ماند» چیست؟
 (۱) از شدت صدای دریا، ناشنوا شد
 (۲) محو صدای خوش آهنگ دریا شد
 (۳) با دریای پرخروش، هم آوا شد
 (۴) با همه‌ی شگفتی، بینا شد

۲۴. در شعر «چشمه و سنگ» کدام واژه‌ی مشخص شده در گزینه‌های زیر، از نظر مفهوم نمادین، معادل چشمه است؟
 (۱) ماه؛ که نورش را بر همه می تاباند و لگه‌ها را برای خود نگاه می‌دارد
 (۲) کاریز (قنات)؛ که خیال می‌کند همه‌ی رودها به خاطر او جاری هستند
 (۳) سرو؛ که همواره یک رنگ و راست قامت است
 (۴) پروانه؛ که گرد شمع می‌گردد و می‌سوزد و شکایت نمی‌کند

۲۵. با توجه به موقوف المعانی بودن دو بیت، بیت بعد از بیت زیر کدام است؟
 «قطره‌ی باران که درافتد به خاک
 زو بدمد بس گوهر تابناک»
 (۱) دید یکی بحر خروشنده‌ای سهمگنی، نادره جوشنده‌ای
 (۲) ابر ز من، حامل سرمایه شد باغ ز من صاحب پیرایه شد
 (۳) در بر من ره چو به پایان برد از خجلی، سر به گریبان برد
 (۴) گفت در این معرکه، یکتا منم تاج سر گلبن و صحرا منم

پاسخ‌نامه کلیدی

۴	۳	۲	۱	۴	۳	۲	۱	۴	۳	۲	۱	۴	۳	۲	۱	۴	۳	۲	۱					
☐	☒	☐	☐	۲۱	☐	☐	☒	☐	۱۶	☐	☐	☒	☐	۱۱	☐	☐	☒	☐	۶	☐	☐	☐	☒	۱
☒	☐	☐	☐	۲۲	☒	☐	☐	☐	۱۷	☐	☐	☒	☐	۱۲	☐	☐	☐	☒	۷	☐	☐	☐	☒	۲
☐	☐	☒	☐	۲۳	☐	☐	☐	☒	۱۸	☐	☐	☐	☒	۱۳	☐	☒	☐	☐	۸	☒	☐	☐	☐	۳
☐	☐	☒	☐	۲۴	☐	☐	☒	☐	۱۹	☐	☒	☐	☐	۱۴	☒	☐	☐	☐	۹	☐	☒	☐	☐	۴
☐	☒	☐	☐	۲۵	☐	☐	☐	☒	۲۰	☐	☐	☐	☒	۱۵	☒	☐	☐	☐	۱۰	☐	☐	☐	☒	۵

تحمیدیه + درس ۱: (ستایش - چشمه و سنگ - خلاصه‌ی دانش)

۱. گزینه‌ی (۱) با توجه به مصرع، «پیدا کرد» در این جا به معنی «آفرید» آمده است. دوستان دانش‌آموز باید دقت کنند که معانی واژه‌ها به تناسب کاربرد در جمله، اهمیت دارد.

۲. گزینه‌ی (۲) تمام آثار داده شده، از عطار نیشابوری است. در پرسش آمده «از سروده‌های عطار نیست» و می‌دانیم «تذکره الاولیا» اثری است به نثر.

۳. گزینه‌ی (۴) در بیت داده شده، هر دو مصرع قافیه دارند و به اصطلاح، بیت «مصرع» است و تنها در قالب مثنوی تمام ابیات، قافیه‌ی افقی دارند؛ یعنی هر بیت مثنوی، مصرع است و در دیگر قالب‌ها این ویژگی دیده نمی‌شود.

برای یادآوری، اشکال هندسی قرار گرفتن قافیه در قالب‌های دیگر را می‌آوریم.

دوبیتی و رباعی

قطعه

غزل و قصیده

یعنی در غزل و قصیده، تنها بیت اول (مطلع)، قافیه‌ی افقی دارد و مصرع است و در قطعه، هیچ بیت مصرع وجود ندارد.

۴. گزینه‌ی (۳) در بیت فقط دو حرف اضافه وجود دارد: ز (از) - در

سه جمله است: الهی - فضل ... کن - رحمت ... کن

سه مضاف‌الیه دارد: خود - ما - ما

سه ضمیر دارد: خود - ما - ما

دقت کنید مضاف‌الیه بودن، نقش کلمه است و ضمیر بودن، نوع کلمه است.

۵. گزینه‌ی (۱) «بی‌زوال» یعنی پایدار، بدون نیستی؛ به بیان دیگر ابدی بودن و باقی بودن است؛ در حالی که ازلی بودن به معنی قدیم بودن است؛ یعنی، زمانی برای آغاز آن نیست.

در مصرع دوم، شاعر، خرد را در وصف وجود خداوند، گنگ و لال (ناتوان) می‌شمارد؛ یعنی، نمی‌توان خداوند را وصف کرد.

۶. گزینه‌ی (۲) غلط‌های داده شده در دیگر گزینه‌ها و شکل درست آن‌ها به شرح زیر است:

قلقله ← غلغله / زنده‌گی ← زندگی / آقوش ← آغوش

*یادآوری: در املا‌ی زبان فارسی، هرگاه واژه‌ای به مصوت کوتاه (« - »، «ه») پایان یابد، هنگام گرفتن نشانه‌های: ی (نسبت)، ی

(مصدری)، ان (جمع)، انه (نسبت) ... حذف می‌شود و به جای آن صامت میانجی «گ» می‌آید:

خانه + ی (نسبت) ← خانگی زنده + ی (مصدری) ← زندگی

نویسنده + ان (جمع) ← نویسندگان بچه + انه (نسبت) ← بچگانه

به این ترتیب آوردن همزمان «ه» و «گ» از نظر املا و رسم الخط، نادرست است.

۷. گزینه‌ی (۱) در املا‌ی واژه‌هایی که هم‌آوا ندارند (ورطه) فقط باید از حافظه یاری بگیریم و این کار، با تکرار نوشتن امکان‌پذیر می‌شود.

اما املا‌ی واژه‌هایی مثل: خاست/خواست، حیات/حیاط، عمَل/أَمَل و... از این نظر اهمیت دارد که می‌توان به سادگی آن‌ها را نادرست دید و نوشت. برای رسیدن به املا‌ی درست این واژه‌ها، باید به معنی و کاربرد آن‌ها در هر جمله توجه کرد: خاست (برخاست): بلند شد
خواست (درخواست): طلبید

۸. گزینه‌ی (۳) واژه‌های معرکه (میدان جنگ)، نبرد (جنگ)، سلاح (ابزار جنگ) در یک شبکه‌ی معنایی قرار دارند و به اصطلاح مراعات نظیر یا تناسب دارند. چشم‌بندی به معنی «تردستی» هیچ تناسب معنایی با سه گزینه‌ی دیگر ندارد.

۹. گزینه‌ی (۴) شاید تصور شود که «کوتاه شده» و «چکیده» مترادف هستند؛ باید دقت کرد که «کوتاه شده» الزاماً به معنی دربردارنده‌ی همه‌ی معنی نیست؛ در حالی که «چکیده»‌ی هر چیزی، در بردارنده‌ی تمامیت معنی است.

۱۰. گزینه‌ی (۴) دقت بفرمایید: «قدم» مصدر است به معنی وارد شدن، قدم نهادن، رسیدن؛ در حالی که «اقدام» جمع است به معنی قدم‌ها (گام‌ها). جمع کلمه‌ی خصلت، «خصال» است در حالی که جمع واژه‌ی «خصایل»، «خصیلت» است نه خصلت.

۱۱. گزینه‌ی (۲) پرده‌ی نیلوفری را گاه کنایه و غالباً استعاره از «آسمان» می‌شمارند و وجه شبه آن‌ها، رنگ آبی است و نیز مانعی یا سقفی بین زمین و عالم بالا.

۱۲. گزینه‌ی (۲) می‌دانیم واژه‌ی مشتق آن است که یک جزء معنی‌دار همراه با دست‌کم یک جزء معنی‌ساز (وند اشتقاقی) داشته باشد؛ دانشمند: دان (معنی‌دار) + ش (وند) + مند (وند) چوپانی {در پایان عبارت}: چوپان (معنی‌دار) + ی (وند) {مصدری است}. در سطر اول، «ی» در چوپانی، نشانه‌ی نکره است که واژه نمی‌سازد و در ساختمان واژه اثر ندارد. ضمناً امروزه، واژه‌ی بیابان، را ساده می‌شاریم که فقط از یک جزء تشکیل شده است.

یادآوری: علامت‌های جمع اسم (ان، ها، ات...) و علامت‌های سنجش صفت (تر، ترین)، و «ی» نکره واژه‌ساز نیستند.

۱۳. گزینه‌ی (۱) «حقاً» تغییریافته‌ی واژه‌ی عربی «حقاً» است و «الف» کرسی تنوین است. به طور کل همه‌ی واژه‌های تنوین دار رایج در فارسی، نقش قید دارند و هیچ کاربرد دیگری هم ندارند (قید مختص)؛ مثل: معمولاً، فرضاً، ثانیاً...

یادآوری مهم: آوردن تنوین در پایان واژه‌های غیر عربی، نادرست است: ناچاراً، دوماً، گاهاً، تلگرافاً، زباناً، جاناً،

۱۴. گزینه‌ی (۳) رجوع کنید به ص ۱۶ کتاب درسی

۱۵. گزینه‌ی (۱) گلبن: اسم مرکب است به معنی: بوته‌ی گل: ریشه‌ی گل
گلشن: اسم ساده است به معنی: گلستان یا باغ

۱۶. گزینه‌ی (۲)
با توجه به بیت‌های پیش و پس، در می‌یابیم که فعل مورد نظر، قبل از فعل ماضی دیگر انجام گرفته است و این کاربرد، بیانگر ماضی بعید است؛ به عبارت دیگر، در این بیت فعل کمکی «بود» به قرینه‌ی معنوی حذف شده است.
۱۷. گزینه‌ی (۴)
می‌دانیم که در شرایط عادی، برای مضارع اخباری از نشانه‌ی «می» و برای مضارع التزامی از نشانه‌ی «ب» استفاده می‌کنیم؛ اما در اشعار و متون ادبی، اخباری یا التزامی بودن مضارع، فقط به کاربرد و معنی آن‌ها بستگی دارد. در این بیت، اگر معنی ساده و روان را بنویسیم، «ببیند» در معنی «می‌بیند» آمده و در حقیقت، مضارع اخباری است.
۱۸. گزینه‌ی (۱)
«سرمایه»، مرکب است؛ چون از دو جزء معنی دار تشکیل شده و هیچ جزء معنی‌ساز (وند) نپذیرفته است. بقیه‌ی واژه‌ها مشتق هستند؛ یعنی، فقط یک جزء معنی دار دارند و دست‌کم، یک وند: پیرای + ه / تاب + ناک / براز + نده + ی /
۱۹. گزینه‌ی (۲)
واژه‌های «چو» و «چون» اگر در بیان همانندی و مشابهت (به معنی مثل، مانند) بیابند، حرف اضافه‌اند (گزینه‌ی ۲)؛ ولی اگر در بیان شرط یا زمان (به معنی اگر، وقتی که) بیابند، حرف ربط (پیوند) شمرده می‌شوند (گزینه‌های ۱، ۳، ۴)
۲۰. گزینه‌ی (۱)
در پاسخ به این گونه پرسش‌ها، باید دقت کنیم که کدام آرایه‌ها وجود ندارند. در این بیت: «نعره برآوردن» را به «فلک» نسبت داده ← تشخیص (آدم نمایی)
این که نعره‌ی چشمه بتواند گوش فلک را کر کند ← اغراق (مبالغه)، «زهره در» کنایه است: بسیار ترسناک.
در این بیت، آرایه‌های حس آمیزی، جناس، ایهام، مجاز و تلمیح وجود ندارد.
* هر «تشخیص» نوعی استعاره است.
۲۱. گزینه‌ی (۳)
در این بیت، آرایه‌های تشبیه و جناس وجود ندارد. دو مورد تضاد می‌بینیم: تلخ ≠ شیرین، فرقت (جدایی) ≠ دیدار و دو مورد حس آمیزی می‌بینیم: تلخی جدایی، شیرینی وصال (دیدار)
۲۲. گزینه‌ی (۴)
با توجه به بیت - و البته در بیشتر موارد - «سر به گریبان (یقه) بردن» معادل است با: سر را پایین انداختن، به مفهوم خجالت کشیدن، شرمند شدن.
۲۳. گزینه‌ی (۲)
یعنی «چشمه» وقتی با دریا مواجه شد، دیگر چیزی نگفت و فقط گوش داد.
۲۴. گزینه‌ی (۲)
می‌دانیم که در شعر «نیما»، چشمه، نماد غرور و خودبینی است؛ این مفهوم در شخصیت‌کاریز (قنات) - با توجه به متن - نیز دیده می‌شود و خود را برتر از همه می‌شمارد. در دیگر گزینه‌ها: ماه، نماد از خود گذشتگی / سرو، نماد راست‌قامتی، یک‌رنگی؛ / پروانه، نماد عاشق حقیقی است.
۲۵. گزینه‌ی (۳)
طرح این پرسش بر اساس حفظ شعر است؛ ولی می‌توان با ایجاد ارتباط معنایی به پاسخ رسید، یعنی اگر بیت‌های دیگر را جایگزین کنیم، معنی نمی‌دهد.

درس ۲: (از آموختن ننگ مدار - خسرو)

۱. جاهای خالی در عبارت: «رنج هیچ کس را..... مکن و همه کس را به سزا حق شناس باش، خاصه ... خویش را» با کدام گزینه کامل می شود؟

- (۱) ضایع - غرابت (۲) ضایع - غرابت (۳) ضایع - قرابت (۴) ضایع - قرابت

۲. در کدام گروه از واژه‌ها، یک واژه با بقیه هم خانواده نیست؟

- (۱) حرمت، احترام، حریم (۲) مستغنی، غنی، مغنی
(۳) باطل، ابطال، بطلان (۴) حق، استحقاق، تحقیق

۳. در متن درس، نویسنده‌ی قابوس نامه، چه چیز را سبب رهایی از بدنامی می داند؟

- (۱) راستی (۲) راز داری (۳) نیکوکاری (۴) دانایی

۴. در زوج واژه‌های داده شده، چند زوج، از نظر معنایی، تضاد ندارند؟

- «حق و باطل - عیب و هنر - امین و نایمن - مُحال و شدنی - اقبال و ادبار - نام و بی نام - وفا و جفا»
(۱) یک زوج (۲) دو زوج (۳) سه زوج (۴) چهار زوج

۵. کتاب «قابوس نامه» به چه نثری نوشته شده است؟

- (۱) مرسل (ساده) (۲) مسجع (آهنگین)
(۳) شکسته (گفتاری) (۴) مصنوع (متکلف)

۶. قابوس نامه در قرن ... هجری و در ... باب نوشته شده است.

- (۱) ۴۴-۵ (۲) ۵۰-۶ (۳) ۵۰-۵ (۴) ۴۴-۶

۷. در عبارت: «خویش را از بیگانه ایمن گردان و از آموختن، ننگ مدار تا از ننگ رسته باشی» کدام فعل وجود ندارد؟

- (۱) مضارع التزامی (۲) امر (۳) نهی (۴) ماضی التزامی

۸. در عبارت: «تا توانی از نیکی کردن میاسا و خود را به نیکی و نیکوکاری به مردم نمای و چون نمودی، به خلافِ نموده

مباش» به ترتیب چند واژه‌ی مشتق و چند واژه‌ی مشتق مرکب می بینید؟

- (۱) یک - دو (۲) دو - یک (۳) دو - دو (۴) یک - یک

۹. از نظر دستوری، «خویشتن» چه نوع واژه‌ای است؟

- (۱) اسم مرکب (۲) ضمیر مشترک (۳) قید (۴) صفت مرکب

۱۰. ساختمان دستوری کدام واژه، متفاوت است؟

- (۱) بیگانگان (۲) زمستان (۳) شیرین (۴) امیدوار

۱۱. با توجه به مصرع: «عشق، شوری در نهاد ما نهاد» رابطه‌ی معنایی بین دو واژه‌ی «نهاد» در کدام گزینه دیده می‌شود؟

- (۱) داد من همواره بهر داد بود
(۲) ای مهر تو در دل‌ها وی مهر تو بر لب‌ها
(۳) یاد باد آن که نهانش نظری با ما بود
(۴) گفت و خوش گفت برو خرقة بسوزان حافظ

۱۲. در قابوس‌نامه، نویسنده، کدام رفتار را «فعل کودکان» می‌داند؟

- (۱) باور کردن امر مُحال
(۲) غم و شادی خود را به دیگران گفتن
(۳) زود شادان و زود غمگین شدن
(۴) شکایت کردن از هر چیز

۱۳. در عبارت: «بزرگان به هر حق و باطل، از جای نشوند» از جای شدن کنایه است از:

- (۱) خشم گرفتن
(۲) برخاستن
(۳) بی‌ثبات شدن
(۴) بی‌تفاوت بودن

۱۴. در عبارت: «اثر غم و شادی، پیش مردمان بر خود پیدا مکن»، بر خود پیدا مکن یعنی:

- (۱) به روی خودت نیاور
(۲) رازدار و خاموش باش
(۳) در حالات مردم کنج‌کاوی مکن
(۴) پیش خودت آشکار مکن

۱۵. در عبارت: «اندر همه کاری، از خویشتن داد بده؛ که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد» معنی جمله‌ی

«داد از خویشتن بده» چیست؟

- (۱) وام خود را ادا کن تا به قاضی نیاز نباشد
(۲) خودت به قضاوت خودت بپرداز و انصاف بده
(۳) عدالت، پیشه کن تا همه با تو به عدالت رفتار کنند
(۴) اگر بیداد کردی، نباید در برابر عدالت اعتراض کنی

۱۶. در عبارت: «پیروان قبیله‌ی خویش را حرمت دار؛ ولیکن بدیشان مولع مباش» معنی جمله‌ی «مولع مباش» چیست؟

- (۱) به آن‌ها حسادت نکن
(۲) به اموال و جایگاه آن‌ها حرص نوز
(۳) در احترام به آن‌ها کوتاهی نکن
(۴) آن‌قدر شیفته نباش که حقیقت را نبینی

۱۷. نویسنده، در عبارت: «بدان کوش که به هر مُحالی از حال و نهاد خویش بنگردی» چه چیز را سفارش می‌کند؟

- (۱) ثبات در باور و شخصیت
(۲) نپذیرفتن غیرممکن‌ها
(۳) پشیمان شدن از کار خود
(۴) خشمگین شدن از دروغ

۱۸. منظور از «گندم نمای جو فروش» چیست؟

- (۱) آن که از ترس و ناامنی، تظاهر به خوبی می‌کند
(۲) آن که محافظه‌کارانه، با بدی و دروغ، مبارزه نمی‌کند
(۳) کسی که ظاهرش از باطنش بهتر است و ریا می‌کند
(۴) کسی که فروتنانه، خوبی‌های خود را ابراز نمی‌کند

۱۹. مفهوم بیت: «گفتن غم، بار آن را کم نکرد ای خوشا جانی که سر را خم نکرد» تقریباً در کدام عبارت آمده است؟

- (۱) اگر غم و شادیت بُود، به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد
(۲) اثر غم و شادی، پیش مردمان پیدا مکن
(۳) به وقت نومیدی، امیدوارتر باش
(۴) خویش را از بیگانه ایمن گردان

۲۰. مفهوم بیت: «چه باید نازش و نالش، براقبالی و ادباری که تا برهم زنی دیده، نه این بینی، نه آن بینی» در کدام عبارت (از متن قابوس نامه) آمده است؟
 (۱) به زبان، دیگر مگو و در دل، دیگر مدار
 (۲) بزرگان به هر حق و باطلی، از جای نشوند
 (۳) هر شادی که بازگشت آن به غم است، آن را شادی مشمر
 (۴) به هر نیک و بد، زود شادان و زود اندوهگین مشو
۲۱. در باور مردم، «زهر به گمان خوردن» ناشی از چیست؟
 (۱) نادانی
 (۲) ناچاری
 (۳) غرور
 (۴) بی تقوایی
۲۲. کدام واژه در معنی، با بقیه فرق دارد؟
 (۱) مولع
 (۲) گرفتار
 (۳) آزمند
 (۴) حریص
۲۳. «سعدالدین وراوینی» و «فخرالدین عراقی» در چه قرن - به ترتیب - می زیستند؟
 (۱) ششم - هفتم
 (۲) پنجم - ششم
 (۳) هفتم - ششم
 (۴) پنجم - هفتم
۲۴. ساختمان کدام واژه، متفاوت است؟
 (۱) اندوهگین
 (۲) شرمگین
 (۳) ننگین
 (۴) غمگین
۲۵. صیغهی سوم شخص جمع در ماضی نقلی از فعل «میاسا» چیست؟
 (۱) آساییده‌اند
 (۲) آسوده‌اند
 (۳) ساییده‌اند
 (۴) آسوده باشند

پاسخنامه کلیدی

۴	۳	۲	۱	۴	۳	۲	۱	۴	۳	۲	۱	۴	۳	۲	۱	۴	۳	۲	۱
☐	☐	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐
☐	☐	☐	☒	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒
☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒
☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐

درس ۲: (از آموختن ننگ مدار - خسرو)

۱. گزینه‌ی (۳)
با توجه به معنی، واژه‌ی اول به معنی «تباه» و «نابود» است با املای «ضایع» و نباید با «زایل» به همین معنی اشتباه کرد. واژه‌ی دوم نیز در متن، در معنی «خویش، خویشاوند» می‌آید (قرابت) و نباید با «غرابت» به معنی شگفتی، تازگی اشتباه شود.
۲. گزینه‌ی (۲)
دقت کنید که «عَنَّا» یعنی توانگری، بی‌نیازی و دولت‌مندی و با کلمه‌های مستغنی و عَنی (بی‌نیاز) هم‌خانواده است؛ اما «عِنَّا» به معنی آوازخوانی، سرود و نغمه است و با مغنی (آوازه‌خوان) هم‌خانواده است.
۳. گزینه‌ی (۴)
به عبارت پایانی متن دقت کنید: «از آموختن ننگ مدار تا از ننگ رسته باشی» شرط رهایی از ننگ و بدنامی را آموختن می‌داند؛ یعنی، دانایی
۴. گزینه‌ی (۲)
متضاد واژه‌ی «امین»، «خائن» و متضاد واژه‌ی «ناایمن»، «امن» است؛ هم‌چنین متضاد «نام»، «نگ» است و متضاد «بی‌نام»، «بنام» (مشهور) است. بقیه‌ی زوج واژه‌ها تضاد دارند. فقط چند واژه را معنی می‌کنیم: مُحال: غیرممکن، نشدنی / اقبال: خوش‌بختی / ادبار: بدبختی
۵. گزینه‌ی (۱)
«مرسل» یا «ساده» نثری است بدون سجع و آرایه‌های ادبی. از دیگر کتاب‌های مشهور، «سفرنامه» (ناصرخسرو) و «سیاست‌نامه» (خواجه نظام‌الملک) هم به نثر ساده نوشته شده‌اند.
۶. گزینه‌ی (۱)
«سیاست‌نامه» در پنجاه فصل نوشته شده است.
۷. گزینه‌ی (۴)
فعل‌های موجود در عبارت: «گردان» - امر، «مدار» - نهی، «باشی» مضارع التزامی. نکته‌ی مهم در این پرسش این است که «رسته» جزء فعل نیست و نقش مسند دارد؛ به ویژه از آن‌جا که پس از افعال امر و نهی نمی‌توانیم فعل ماضی داشته باشیم. ضمناً «آموختن» مصدر است و مصدرها اسم هستند نه فعل.
۸. گزینه‌ی (۳)
واژه‌های مشتق: نیکی، نموده (یک جزء معنی‌دار + دست کم یک «وند»)
واژه‌های مشتق مرکب: نیکی کردن، نیکوکاری (دست کم دو جزء معنی‌دار + دست کم یک «وند»)
* «نموده» در این‌جا صفت جانشین اسم است: نشان داده شده
* نیکی کردن چهار جزء دارد: نیک + ی + کرد + ن
* نیکوکاری سه جزء دارد: نیکو + کار + ی
۹. گزینه‌ی (۲)
در زبان فارسی، سه واژه‌ی: خود، خویش و خویشتن را ضمیر مشترک می‌نامیم؛ زیرا برای همه‌ی اشخاص و صیغه‌های شش‌گانه، می‌توان آن‌ها را به کار برد.
* البته گاه، در معانی دیگر می‌آیند و اسم هستند:
خُود (کلاه جنگی) - خویش (فامیل) - خویشتن (ذات - وجود)

۱۰. گزینه‌ی (۴) بیگانه (ان جمع)، زمستان و شیرین ← ساده
امیدوار: مشتق (امید + وار)
۱۱. گزینه‌ی (۱) البته این پرسش اندکی دشوار است و دقت بیش‌تری می‌طلبد.
در مصرع پرسش «نهاد»، دو بار و در دو معنی آمده ← جناس تام:
بار اول ← اسم است (سرشت) - بار دوم ← فعل است (گذشته)
این رابطه در دو واژه‌ی داد (فریاد) - داد (عدل) دیده می‌شود.
مهر و مهر اختلاف در تلفظ دارند - یاد و باد اختلاف در حرف - گفت و گفت تکرار هستند.
۱۲. گزینه‌ی (۳) در نگاه اول، همه‌ی پاسخ‌ها می‌تواند درست باشد؛ اما با توجه به متن: «به هر نیک و بد، زود شادان و زود اندوهگین مشو؛ که این، فعل کودکان باشد» فقط گزینه‌ی (۳) را می‌پذیریم.
۱۳. گزینه‌ی (۳) باز هم تأکید بر کاربرد واژه یا ترکیب در متن خاص است «از جای شدن» در جاهای دیگر گاه به معنی «از کوره در رفتن» (خشم گرفتن) هم آمده است؛ ولی در این جا فقط «بی‌ثبات شدن» است.
۱۴. گزینه‌ی (۱) «بر خود پیدا مکن» یعنی نگذار آثار غم و شادی در چهره‌ات آشکار شود ← به روی خودت نیاور.
۱۵. گزینه‌ی (۲) با توجه به جمله‌های بعدی، به ویژه کاربرد داور (قاضی)، مستغنی (بی‌نیاز) این گزینه را می‌پذیریم.
در گزینه‌ی (۱)، آوردن واژه‌ی «وام» موضوع را عوض کرده است و در گزینه‌ی (۳) نیز نمی‌گوید دیگران با تو چه رفتار کنند. در گزینه‌ی (۴) هم اصلاً «بیداد» و «اعتراض» مطرح نشده است.
۱۶. گزینه‌ی (۴) مولع در لغت یعنی: صاحب ولع، بسیار حریص، شیفته. و منظور از جمله این است که وقتی نسبت به کسی بیش از حد علاقه و شیفتگی پیدا کنیم، ممکن است دیگر نتوانیم حقیقت را ببینیم.
۱۷. گزینه‌ی (۱) معنی ساده و روان عبارت، این است:
تلاش کن که با هر چیز غیرممکن وضع (حالت) و ذات و سرشت عوض نشود؛ به این ترتیب، معادل است با مفهوم: در حال و کار خودت ثبات داشته باش.
۱۸. گزینه‌ی (۳) می‌دانیم که ارزش «گندم» بیش‌تر از «جو» است؛ پس «گندم نمای جوفروش»، انسانی است ریاکار و نیرنگ باز که چیزی را نشان می‌دهد، ولی در عمل چیز بدتری به ما می‌دهد و این مفهوم در گزینه‌ی (۳) آمده است.
۱۹. گزینه‌ی (۲) هم در بیت پرسش، هم در جمله‌ی پاسخ (از متن قابوس‌نامه) به این معنی اشاره دارد که غم خود را به دیگران نشان نده یا ابراز نکن. البته در متن قابوس‌نامه، هم «غم» آمده، هم «شادی»؛ ولی به هر حال توصیه است به خویشتن‌داری در برابر دیگران.
۲۰. گزینه‌ی (۴) مفهوم بیت پرسش این است که خوش‌بختی‌ها و بدبختی‌ها پایدار نیستند و نباید به آن‌ها مغرور شد یا از آن‌ها ناراحت شد. همین معنی در گزینه‌ی (۴) آمده است.

۲۱. گزینه‌ی (۱) یعنی با توهم و امید واهی، خوردن چیزی که می‌دانیم کشنده است قطعاً نشانه‌ی نادانی است.
۲۲. گزینه‌ی (۲) حرص = ولع = آز؛ پس حریص = مولع = آزمند؛ «گرفتار» هیچ ارتباط معنایی با این واژه‌ها ندارد.
۲۳. گزینه‌ی (۳) رجوع کنید به کتاب درسی.
۲۴. گزینه‌ی (۳) گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ از «اسم + گین» ساخته شده‌اند؛ ولی گزینه‌ی (۳)، از «اسم + ین» درست شده است.
۲۵. گزینه‌ی (۲) ابتدا مصدر و آن‌گاه بن ماضی را به دست می‌آوریم.
- «میاسا» نهی است از آسودن ← بن ماضی ← آسود ← ماضی نقلی سوم شخص جمع ← آسوده‌اند.

درس ۳: (سفر به بصره - گرگ و سگ)

۱. معنی کدام واژه، دورتر از سایر واژه‌هاست؟
 - (۱) بدسگال
 - (۲) بداندیش
 - (۳) بدخواه
 - (۴) بدگمان
۲. معنی درست همی واژه‌های: «مخذول - لاجرم - عتاب» در کدام گزینه آمده است؟
 - (۱) زیون گردیده - ناچار - سرزنش
 - (۲) خوار - سبک - قهر کردن
 - (۳) شکست خورده - بی‌گناه - ملامت
 - (۴) ناموفق - ناگزیر - تنبیه کردن
۳. «ارتجالاً» به چه معنی است؟
 - (۱) ناگزیر به انجام کاری بودن
 - (۲) مردانه رفتار کردن
 - (۳) بدون اندیشه، سخن گفتن و شعر سرودن
 - (۴) به عقب برگشتن
۴. «بسمل کردن» مجازاً به چه معنی است؟
 - (۱) فاتحه خواندن
 - (۲) ذبح کردن
 - (۳) شروع کار با نام خدا
 - (۴) ذکر گفتن برای دفع شر
۵. از نظر املا، جای خالی در بیت زیر، با کدام زوج واژه پر می‌شود؟

«اشتر به شعر عرب، در حالت است و... گر ذوق نیست تو را، کژ ... جانوری»

 - (۱) طرب - تبع
 - (۲) طرب - طبع
 - (۳) ترب - طبع
 - (۴) ترب - تبع
۶. در عبارت: «بین آن دو پهلوان، مسابقه‌ای ... شد تا بازوبند پهلوانی را به برنده ... کنند» املائی مناسب در کدام گزینه آمده است؟
 - (۱) برگزار - واگذار
 - (۲) برگزار - واگزار
 - (۳) برگذار - واگزار
 - (۴) برگذار - واگذار
۷. کتاب «نصاب الصبیان» در چه زمینه‌ای است؟
 - (۱) داستان‌های تعلیمی کودکانه
 - (۲) گزیده‌ای از آیات و احادیث برای نوجوانان
 - (۳) آموزش لغت برای کودکان
 - (۴) خلاصه‌ی برخی آثار حماسی
۸. کتاب «مجموعه‌ی داستان‌های عمو غلام» نوشته‌ی کیست؟
 - (۱) جلال آل احمد
 - (۲) سهراب سپهری
 - (۳) مرتضی آوینی
 - (۴) عبدالحسین وجدانی
۹. ساختمان کدام واژه، فرق دارد؟
 - (۱) بودار
 - (۲) وادار
 - (۳) نام‌دار
 - (۴) جادار

۱۰. در عبارت: «دی که از دبستان به سرای می‌شدم، در کنج خلوتی از برزن، دو خروس را دیدم»، «می‌شدم» چه نوع فعلی است؟

- (۱) لازم (۲) اسنادی (۳) کمکی (۴) متعدی

۱۱. در کدام جمله، نقش ضمیر متصل «ش» متفاوت است؟

- (۱) از رنج و عذاب برهانیدم و حلالش کردم
(۲) از تمام بندرگاه‌هایش رانند
(۳) دشنه‌ای در آوردم و سرش را از تن جدا کردم
(۴) قهرمان کشور شد و همه تکریمش می‌کردند

۱۲. در عبارت: «میرزا مسیح خان، سخت نزدیک‌بین بود و درست نمی‌دید که خسرو، انشای خود را از بر می‌خواند» چند قید وجود دارد؟

- (۱) یک قید (۲) دو قید (۳) سه قید (۴) چهار قید

۱۳. در عبارت: «باید بگویم سبک تقریر او در انشا، تقلیدی بود کودکانه از گلستان سعدی»، به ترتیب، چند صفت و چند مضاف‌الیه دیده می‌شود؟

- (۱) دو - سه (۲) یک - سه (۳) صفت ندارد - سه (۴) صفت ندارد - دو

۱۴. نسبت‌های معنایی و آرایه‌ای موجود بین دو واژه‌ی «جفا» و «وفا» در کدام زوج واژه، وجود دارد؟

- (۱) نیش - نوش (۲) غالب - مغلوب (۳) عطا - خطا (۴) ناظر - منظور

۱۵. در بیت: «همه قبیله‌ی من عالمان دین بودند مرا معلّم عشق تو شاعری آموخت» کدام آرایه‌ی ادبی وجود ندارد؟

- (۱) تشبیه (۲) مراعات نظیر (۳) تشخیص (۴) ایهام

۱۶. در عبارت: «یک روز که خسرو، زنگ قرآن، در «شهناز» شوری به پا کرده بود، مدیر مدرسه آواز او را شنید»، کاربرد واژه‌ی شور چه آرایه‌ای را می‌سازد؟

- (۱) مجاز (۲) ایهام (۳) تشبیه (۴) استعاره

۱۷. ترکیب «سپر انداختن» کنایه از چیست؟

- (۱) آماده شدن برای جنگ (۲) دشمنی کردن (۳) تسلیم شدن (۴) دفاع کردن

۱۸. از بیت: «کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید بی‌سر و سامانی موجب گول خوردن است چشم بستن بر حقایق، باعث گرفتاری می‌شود

- (۱) بی‌سر و سامانی موجب گول خوردن است
(۲) طمع کردن، موجب مرگ می‌شود
(۳) چشم بستن بر حقایق، باعث گرفتاری می‌شود
(۴) تقدیر، قابل تغییر نیست

۱۹. وقتی می‌گوییم: «صدایش از ته چاه در می‌آمد» جمله، بیانگر چه حالت گوینده است؟

- (۱) دوری از شنونده
(۲) ضعف و ناتوانی
(۳) اندوه و ناامیدی
(۴) بی‌توجهی به شنونده